

TÀI LIỆU TUYÊN TRUYỀN PHÒNG, CHỐNG MA TÚY

NĂM 2024

1. Mục Đích:

- Giúp cho công dân có hiểu biết nhất định về phương thức, thủ đoạn của các đối tượng phạm tội ma túy thường dùng để lôi kéo, dụ dỗ người khác sử dụng và tham gia vận chuyển, mua bán trái phép chất ma túy. Từ đó để công dân có ý thức cảnh giác, phát hiện và tố giác tội phạm với cơ quan chức năng.

- Giúp cho công dân có hiểu biết cơ bản về các chất ma túy và hậu quả, tác hại của nó đối với sức khỏe con người, cộng đồng và xã hội. Từ đó nâng cao có ý thức tự phòng tránh.

- Giúp công dân có nhận thức đúng đắn và thấy rõ trách nhiệm của bản thân trong công tác phòng, chống ma túy.

2. Khái niệm ma túy:

Ma túy, nghiện ma túy là những khái niệm quen thuộc và được sử dụng khá rộng rãi ở Việt Nam. Đa phần người dân đều hiểu và gắn ma túy với một số chất gây nghiện nguy hiểm như: thuốc phiện, cần sa và đặc biệt là heroine.

Tuy nhiên, ma túy hiểu theo nghĩa rộng còn bao gồm cả những chất gây nghiện được sử dụng hợp pháp khác như: rượu bia, thuốc lá, cà phê, thuốc an thần... Vậy cần phải hiểu một cách đầy đủ và chính xác về khái niệm "Ma túy" như thế nào?

Ma túy là tên gọi chung của các chất kích thích mà sử dụng nhiều lần có thể gây nghiện, có nguồn gốc tự nhiên hoặc nhân tạo. Không có một định nghĩa chung thống nhất nào về khái niệm này. Ở mỗi góc độ tiếp cận, ma túy lại được hiểu theo những cách khác nhau:

- Dưới góc nhìn khoa học: Ma túy là các chất có khả năng tác động lên hệ thần kinh trung ương, có tác dụng giảm đau, gây cảm giác hưng phấn, dễ chịu; dùng nhiều lần sẽ đưa đến tình trạng lệ thuộc vào ma túy.

- Theo định nghĩa của Tổ chức Liên Hợp Quốc, ma túy được hiểu là "Các chất có nguồn gốc tự nhiên hay tổng hợp, khi xâm nhập vào cơ thể sẽ làm thay đổi trạng thái tâm sinh lý của người sử dụng".

- Tổ chức Y tế thế giới cũng đưa ra khái niệm như sau: "Ma túy là các chất độc, khi xâm nhập vào cơ thể sẽ phá hủy các cơ quan nội tạng".

- Chất ma túy là các chất gây nghiện, chất hướng thần được quy định trong các danh mục do Chính phủ ban hành.

- Chất gây nghiện là chất kích thích hoặc ức chế thần kinh, dễ gây tình trạng nghiện đối với người sử dụng.

- Chất hướng thần là chất kích thích, ức chế thần kinh hoặc gây ảo giác, nếu sử dụng nhiều lần có thể dẫn tới tình trạng nghiện đối với người sử dụng.

Từ những định nghĩa được đưa ra trên đây ta có thể hiểu một cách chung nhất rằng: Ma túy là các chất gây nghiện có nguồn gốc tự nhiên hoặc nhân tạo, khi đưa vào cơ thể sống có thể làm thay đổi một hay nhiều chức năng tâm – sinh lý của cơ thể. Sử dụng ma túy nhiều lần sẽ bị lệ thuộc cả về thể chất lẫn tâm lý, gây hậu quả nghiêm trọng cho cá nhân, gia đình và xã hội.

3. Nguồn gốc, lịch sử phát triển, tác dụng của ma túy:

Với sự phát triển của khoa học kỹ thuật, ngoài những sản phẩm có sẵn từ thiên nhiên như: thuốc phiện, coca, cần sa, ... người ta dựa vào cấu trúc hóa học của những chất có sẵn trong tự nhiên để từ đó bán tổng hợp nhằm thu được các chất có cấu trúc tương tự và cũng có được những tác dụng dược lý tương tự. Mặt khác, khi nghiên cứu cấu trúc của những chất có sẵn trong tự nhiên người ta đã tổng hợp được các chất có khung cơ bản giống các chất có sẵn trong tự nhiên, có tác dụng tương tự nhưng khắc phục được các nhược điểm có thể phục vụ trong Y học. Kết quả đã thu được hàng loạt các hợp chất khác nhau, có tác dụng khác nhau được sử dụng vì mục đích y học. Tuy nhiên, do có những tính chất làm thay đổi trạng thái, ý thức, tâm trạng ... của người sử dụng nên nó ngày càng bị lạm dụng ngoài mục đích y học và trở thành các chất ma túy bị cấm hoặc khuyến cáo không nên sử dụng, bởi tác hại rất lớn của chất này đối với mọi lứa tuổi trong cộng đồng xã hội trên toàn thế giới. Người ta gọi đó là các chất ma túy tổng hợp hay bán tổng hợp.

4. Các loại ma túy:

- Ma túy có nguồn gốc tự nhiên: là loại ma túy thu được từ những loại cây thảo mộc như: cây thuốc phiện, cây cần sa, cây cô ca....

- Ma túy bán tổng hợp: là loại ma túy được bào chế từ các cây thảo mộc và cho phối hợp với một số hóa chất để thu được chất ma túy mạnh hơn chất ma túy tự nhiên như heroin, Côcain, morphine....

- Ma túy tổng hợp: Là loại ma túy được bào chế bằng phương pháp tổng hợp hóa học toàn phân từ các chất điển hình như: Amphetamine, Metadol, các chất ma túy tổng hợp có công dụng mạnh hơn chất ma túy bán tổng hợp gấp nhiều lần.

5. một số loại ma túy mới xuất hiện

***Kẹo cần sa:** hiện nay đã xuất hiện một số loại kẹo, bánh có chứa cần sa, được ngụy trang rất bắt mắt, có hình dáng rất giống với các loại kẹo dẻo, kẹo mút thông thường, bánh chứa cần sa có màu nâu socola và được đựng trong các túi nhỏ từ 50 đến 200g. Khi sử dụng sẽ có cảm giác kích thích thần kinh, sáng khoái khó kiểm soát được hành vi của bản thân, dễ khóc, dễ cười. Tuy nhiên khi sử dụng lâu dài sẽ dẫn tới nghiện, khiến cho người sử dụng có những cảm nhận khác hoàn toàn thế giới bên ngoài, dễ bị kích động dẫn đến những hành vi nhẩy nhót, đánh nhau, giết người. Cá biệt có trường hợp nhảy lầu vì tưởng mình biết bay, hoặc đang đi xuống cầu thang.

***Tem giấy:** còn được gọi là bùa lười, thực chất là một miếng giấy dán tem có kích thước 1.5 x 1.5 cm, trong miếng bìa có khoảng 25 tem giấy. Trên bìa in hình các nhân vật nổi tiếng như Einstein hay các ca sĩ nổi tiếng, giống như miếng bìa chơi của trẻ con, giá khoảng 20.000đ mỗi miếng tem. Được tẩm chất LSD là chất gây nghiện được bán tổng hợp từ nấm cựa gà. Đây là chất gây ảo giác mạnh nhất cho đến nay, chỉ cần vài chục microgam là có thể gây ảo giác, vì vậy được xem là chất ma túy nguy hiểm nhất. Đa số người nghiện sẽ gây hại đến bố mẹ, người thân, bạn bè... vì sau khi sử dụng sẽ xuất hiện ảo giác tưởng những người trước mặt là yêu quái, quái vật....

***Tệ nạn hít "keo"** (còn gọi là lạm dụng dung môi hữu cơ)

Về nguyên tắc, các loại keo dán (gỗ, nhựa, kim loại) bao gồm 2 thành phần chính: chất kết dính (polymer) và dung môi, trong đó dung môi đóng vai trò hoà tan và pha loãng chất kết dính và là một chất dễ bay hơi, sẽ là một tác nhân chính

trong việc hít keo. Hiện tượng hít keo dán (gỗ, nhựa, kim loại) thực chất là việc hít các dung môi hữu cơ, việc sử dụng dung môi thông qua việc hít hơi của nó để tìm cảm giác sảng khoái.

Hiện nay một số thanh, thiếu niên (kể cả học sinh phổ thông) ở một số thành phố lớn (đặc biệt là ở thành phố Hồ Chí Minh) đang lạm dụng việc hít các dung môi hữu cơ trong các loại keo dán gỗ, nhựa, kim loại để tìm ảo giác thay thế cho việc sử dụng ma túy tổng hợp.

Tác hại của việc hít keo: một người sau khi hít keo sẽ có tác dụng gây cảm giác lâng lâng, đê mê (kiểu ma túy). Các dung môi hữu cơ này là loại dung môi bay hơi có thể gây nghiện nếu thường xuyên hít, ngửi các chất này người hít có cảm giác sảng khoái, ảo giác, thậm chí lú lẫn nếu hít quá nhiều mà người nghiện thường gọi là “phê”. Nếu hít thời gian ngắn có thể gây ảnh hưởng đến hệ thần kinh trung ương, gây trầm cảm, ức chế hô hấp, tổn hại phổi, hại gan, thận, gây suy tủy xương, rối loạn nhịp tim, thoái hóa não, ảnh hưởng đến dây thần kinh ngoại biên; nếu hít thường xuyên, lâu dài sẽ bị bệnh ung thư. Cũng như các chất gây nghiện khác, khi đã nghiện dung môi bay hơi, người nghiện sẽ luôn nhớ cảm giác do nó mang lại và phải tiếp tục sử dụng nó. Đến một lúc nào đó sử dụng liều cũ không thỏa mãn, họ phải sử dụng liều cao hơn để đạt được cảm giác mong muốn, dần dần họ trở thành “nô lệ” của chất gây nghiện.

*** Bóng cười (Funky ball)**

- Bóng cười là một quả bóng được bơm đầy khí N₂O. Khí này có vị ngọt, không màu khiến người hít phải có cảm giác kích thích, ảo giác gây cười. Thực chất, N₂O đã được sử dụng cho mục đích y tế như gây mê, an thần và giảm đau.

- Việc sử dụng bóng cười gây nên các hiện tượng tức thì như làm giảm tầm nhìn, giảm thính giác, hưng phấn trong thời gian ngắn. Còn nếu sử dụng với liều cao sẽ gây mất nhận thức, loạn nhịp tim, tụt huyết áp, co giật và run rẩy,...

- Theo bác sĩ Nguyễn Trung Nguyên - Trung tâm Chống độc bệnh viện Bạch Mai cho biết: Nếu sử dụng N₂O trong thời gian dài sẽ dẫn đến gây nghiện tương tự như Heroin. Việc lạm dụng quá liều không kiểm soát cũng dẫn đến những tác hại không lường về thần kinh, tim mạch, ức chế não, thậm chí gây tử vong.

*** Thuốc lá điện tử (POD, VAPE)**

Dung dịch sử dụng trong Pod, Vape có vô số hương vị khác nhau như: Redbull, trà sữa, chanh, nho, khoai môn, việt quất... để người dùng thoải mái lựa chọn. Thậm chí, người bán còn có thể tự pha chế các loại dung dịch này để thỏa mãn bất kỳ nhu cầu nào của khách hàng như phê pha, kích thích tình dục...

Nhiều đối tượng còn cho cần sa tổng hợp, cỏ mỹ, các chất ma túy mới vào các dung dịch nói trên.

6. Cách phát hiện người nghiện ma túy:

- Thay đổi bất thường giờ giấc sinh hoạt, đêm ít ngủ, dậy muộn, ngày ngủ nhiều.

- Hay tụ tập, đi lại với những người không có công ăn việc làm, không lao động, không học hành hay chơi thân với những người nghiện ma túy.

- Đi lại có quy luật, mỗi ngày cứ đến một giờ nhất định nào đó dù có đang bận việc gì cũng tìm cách kiếm cớ để đi.

- Thích ở một mình, ít hoặc ngại tiếp xúc với mọi người (kể cả người thân trong gia đình).

- Tâm trạng thường lo lắng, bồn chồn, đôi khi nói nhiều, nói dối, hay có biểu hiện chống đối, cáu gắt.

- Hay ngập vật, người lờ đờ, mệt mỏi, lười lao động, không chăm lo vệ sinh cá nhân, nếu là học sinh thì thường đi muộn, trốn học, lực học giảm sút, ngồi học trong lớp hay ngủ gà ngủ gật.

- Nhu cầu tiêu tiền ngày một nhiều, sử dụng tiền không có lý do chính đáng, thường xuyên xin tiền người thân, hay bán đồ đạc cá nhân và của gia đình, nợ nần nhiều, ăn cắp vặt.

- Túi quần, túi áo, cặp sách phòng ở thường có nhiều thứ như: giấy bạc, thuốc lá, bật lửa, ống hút nhựa,...

- Có dấu hiệu tiêm trên mạch máu ở sau bàn tay, cổ tay, mặt trên khủy tay mặt trong mắt cá chân, bẹn, ở cổ.

- Đối với người nghiện nặng, ngoài các dấu hiệu trên còn có biểu hiện: sức khỏe giảm sút rõ rệt, thường xuyên ngập vật, mắt lờ đờ, da tím, môi thâm, cơ thể hôi hám, ít tắm giặt ăn mặc luộm thuộm.

7. Tác hại của ma túy:

- Đối với bản thân: Thiệt hại lớn về kinh tế; cơ thể hao mòn, gầy yếu, toàn thân trong trạng thái bị nhiễm độc; rất dễ bị nhiễm HIV/AIDS, viêm gan B dẫn đến chết yểu. Khi lên cơn nghiện, người nghiện không làm chủ được bản thân nên dễ vi phạm pháp luật và phạm tội.

- Đối với gia đình: Gia đình, người thân của người nghiện phải chịu tổn thất lớn về kinh tế và tinh thần, bị cộng đồng kỳ thị. Hạnh phúc gia đình đổ vỡ, vợ chồng ly tán, nghèo đói, con cái thất học thậm chí hư hỏng.

- Đối với xã hội: Ngoài việc sản phẩm xã hội bị sa sút, việc điều trị cho người nghiện rất phức tạp và là một gánh nặng cho xã hội; làm tăng tội phạm, nguyên nhân chính lây nhiễm HIV và các tệ nạn xã hội khác làm mất trật tự xã hội; ảnh hưởng đến an ninh chính trị. Nếu không ngăn chặn kịp thời và triệt để, ma túy có thể làm suy vong thể chất của cả một dân tộc.

8. Biện pháp phòng tránh:

- Giải thích cho con em về tác hại của ma túy, khuyên bảo các em không nghe theo lời dụ dỗ, mời mọc dùng thử ma túy của bất cứ người nào.

- Quan tâm chăm sóc ân cần theo dõi con cái, không nên khoáng trống việc giáo dục cho nhà trường.

Quan tâm chăm sóc, gần gũi để các em thấy cha mẹ là chỗ dựa vững chắc là người bảo vệ hữu hiệu đối với các em có thể thổ lộ tâm sự.

- Không nên nuông chiều, cho các em có nhiều điều kiện đua đòi, bắt chước các bạn sử dụng ma túy.

- Thường xuyên quan tâm đến các mối quan hệ của các em.

- Vận động quần chúng, nhân dân tham gia phát hiện, tố giác, truy bắt đối tượng liên quan đến các loại tội phạm trong đó có tội phạm về ma túy.

9. Về xử lý trách nhiệm hình sự

Đối với các hành vi tàng trữ, mua bán, vận chuyển và tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy, tùy theo tính chất vi phạm, người phạm tội bị phạt tù thấp nhất là 2 năm và cao nhất là chung thân hoặc tử hình.